

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprave Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in namočencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 7 • Maribor, torek, dne 17. januarja 1939 • Leto XIV

Val reakcije

Pogostoma se čudimo, kako je moč, da zlasti po vsem kulturnem svetu s tako silo nastopa reakcija. Vsi lepi ideali, vsi problemi in programi zginjajo z dnevnega reda, kakor led ob spomladanskem južnem vetru. Tako se nam zdi.

Ni pa to popolnoma resnično. Proces se vrši dejansko le navidez, ker se življenjske ali socialne razmere ne obračajo na bolje, ampak kvečjemu na gorje. Princip izkoriščanja in princip terorja nad človekom se poostrejata prav v ta namen, da se zamaši usta onim, ki zahtevajo telesni in duhovni kruh.

Če se nekoliko ozremo samo v sociološko literaturo, vidimo takoj, kako temeljito je dožnana socialna veda. Na vse strani je pojasnjena in utemeljena. Reakcija socialnih ved tudi ne taji ali pobija direktno. Ne, tega ne dela. Bori se le proti onim, ki bi radi izvojevali socialno pravico na svetu, bori se proti delovnim slojem, ki zahtevajo enakopravnost in svobodo duha. Reakcija nima poguma, da bi zastavila tu svoj boj, marveč se bori le proti borcev za ta ideal.

Ta način boja reakcije najbolj priča, da ni idealen. Priča pa tudi, da je naperjen izključno proti človečanskim pravicam delovnega ljudstva v prid interesov onih, ki imajo dobiček od tega, če delovni sloji ne pridejo do svojih pravic.

Val reakcije je nastopil zaradi tega, ker so delovni sloji premalo odločno branili svoje pozicije in premalo poglobljali med ljudstvom velike cilje. — Socialna veda se je sicer izpolnjevala, ni se pa z vsemi silami uvajala v praktično življenje ne v kulturnem in ne v praktičnem oziru. To je največje zlo. Teoretično se je razpravljalo o socializmu, socializem je dožnana veda, pre slab pa je bilo nje gibanje, da bi posamezne probleme praktično uveljavljalo.

To je kapitalistična reakcija, ki hoče zatreti resnico socialistične vede s preganjanjem soljudi in uničevanjem socialistične literature, izrabila.

Davno pa to ni še vse. Kapitalizem ima krepke pomočnike. Ti pomočniki so vplivi, ki hočejo pahniti človeštvo v srednji vek, ki hočejo odrekat človeku svobodo volje in duha ter ga pahniti nazaj v srednji vek, da pozabi, da je človek in da sme zahtevati zase enako pravico, kakor vsi oni drugi in da se sme tudi boriti zanjo. Tako civilizacija usiljuje danes človeku, ki ima svobodno voljo, dušo in je po božji podobi ustvarjen. Lahko bi vprašali, po čigavi podobi so pa ustvarjeni vsi oni, ki so človeku odrekaajo vse te vrline?

Pa naj bo to že kakorkoli. Vsi vidimo in čutimo to. To nas pa mora jeziti, boleti.

Pa kaj naj napravimo?

V tej reakcionarni dobi nam pač nič drugega ne preostaja, kakor da vršimo svojo veliko kulturno misijo. Naš boj morda iti proti političnim reakcionarjem in proti zasluževanju duha in teles. Ne le zato, ker je vse to škodljivo našemu gibanju, ampak tudi zato, ker farizejska kultura ubija človeškega in spravlja razvoj na stranpota, ki vodijo naravnost v degeneracijo človeštva.

Sveta naloge delavstva je kulturno delo, dvig človeškega duha. Sveta je borba za svobodnega človeka. Nobena sila nas v tem delu ne more in ne sme ovirati! Usposobiti se moramo!

Kulturni človek se bo pa znal boriti za svoje ideale, za svoje pravice!

Razgovori v Rimu brez sklepov

Sestanek v Rimu ceremonijalen in družaben

Angleški listi pravijo o razgovorih v Rimu, da je pozitivna stran obiska v Rimu v tem, da se izboljša atmosfera med Anglijo in Italijo. Obisk je bil torej ceremonialna in družabna prireditve, ki je imela namen kolikor moč, da se tudi podrobnosti pogodbe podpisujejo in izvajajo. Italija kakor Anglija naglašata, da hočeta voditi politiko niru po dogovorjeni poti.

Potrđitev pakta z dne 16. aprila 1938.

Obisk v Rimu je imel predvsem namen, da okrepi dogovor med Anglijo in Italijo z dne 16. aprila 1938 ter doseže, da se tudi podrobnosti pogodbe podpisujejo in izvajajo. Italija kakor Anglija naglašata, da hočeta voditi politiko niru po dogovorjeni poti.

Italija in Francija.

Spor med Francijo in Italijo je nastal zaradi španskega vprašanja in najnovejših italijanskih teritorialnih zahtev na račun Francije. Mussolini je izjavil, da prostovoljcev prej ne umakne iz Španije, dokler Franco končno zmagaja. Chamberlain o tem vprašanju kakor

tudi o kolonialnih zahtevah z njim ni več razpravljaj, kar znači, da ostaneta obe vprašanji nerešeni ali pa sploh ne reflektira na njih rešitev ob njegovem vplivu. V Angliji menijo, da obisk ni škodoval, pač pa je utrdil bloka Rim—Berlin in London—Pariz, okoli katerih pleše danes po zaslugi Anglije vsa mednarodna politika.

Verzajski mir in Društvo narodov spadata v zgodovino.

V Italiji so zadovoljni z uspehi rimskih razgovorov, čeprav so bili le formalni, ker so bile politične smernice sprejete že na monakovski konferenci. Chamberlain je s svojim nastopom priznal napake verzajske mirovne pogodbe in slabost Društva narodov.

Razgovori v Rimu so se tikali osmih vprašanj, ki so pa vendar imeli le namen, nadaljevati v Monakovem sprejeto politiko miru.

Vprašanja, ki so bila na dnevnem redu, so po angleških poročilih naslednja: razmerje med Anglijo in Italijo, špansko vprašanje, sredozemsko vprašanje, splošno evropsko pomirjenje,

vprašanje srednje Evrope, gospodarska vprašanja in vprašanje židovske emigracije. Snovi za razgovore je bilo torej dovolj. Vsa ta snov pa je bila teoretično že prej spravljen v soglasje med tvorci evropskega miru.

Chamberlain v Vatikanu.

Chamberlain je bil tudi v avdijenci pri papežu. Avdijenca je trajala 15 minut, kjer so se izmenjali običajni pozdravi. Po tej avdijenci sta se Chamberlain in Halifax zglasila še pri vatiškanskem državnem tajniku kardinalu Paccelliju.

Zaupni razgovori.

Chamberlain je imel z Mussolinijem tri razgovore, med katerimi je bil eden strogo zaupen.

Mussolini pripravlja veliko presenečenje.

»Daly Telegraph« poroča v zvezi s poročili o rimskih razgovorih med Chamberlainom in Mussolinijem, da Mussolini pripravlja veliko presenečenje. Italija potemtakem prehaja k nemški taktiki v politiki, če je vest resnična.

Moralno priznanje pomena opozicije

Hrvaškega vprašanja ne more nihče tajiti, zato naj se reši.

»Jugoslovanski Lloyd« (J. M.) v Zagrebu priznava, da hrvaško vprašanje obstoja. Gospodarski in politični krogi žele rešitev vprašanja. Dr. Stojadinović pravi, da se vlada želi spraviti s Hrvači in istotako trdi dr. Maček, da želi sporazum s Srbi.

Dalje pravi list:

»V volitvah v narodno skupščino so dobili vladni in opozicijski poslanci za-

htevano pooblastilo, da to željo na obeh straneh načno in uresničijo. Dolžnost izvoljenih poslancev je pa, da pripravijo psihološke predpogoje, ki so potrebni za velika zgodovinska dejanja. Ob reševanju teh vprašanj je potrebna iskrenost, poštenost, širokogrudnost in resnične osebne reparacije na vseh materialnih in osebnih področjih državnega življenja.«

Na vrsto pridejo nemške kolonije

Nemčija je 1938 dosegla s svojo politiko lepe uspehe v Evropi. — Nemški kancelar Hitler je rekel, da v Evropi teritorialnih zahtev nima več, pač pa zahteva vrnitev kolonij, ki jih je imela pred vojno. To je nadaljnja zahteva Nemčije, ki je za Chamberlainovih pogajanj v Rimu počivala. Pogodba med Nemčijo in Italijo pa določa, da druga družo podpirata v aspiracijah. Če ena obeh pridobi na teritoriju ali veljavi, se morata boriti obe, da toliko pridobi tudi druga. Zato pričakujemo, da pride za rimsko šahovsko potezo še berlinska.

Z verzajsko mirovno pogodbo je Nemčija izgubila vse kolonije. Italija na pravi, da je dobila premalo odškodnine za sodelovanje v svetovni vojni. To je vzrok, da sta obe državi za razveljavljanje verzajske mirovne pogodbe.

Nemške kolonije so merile pred vojno 2,954.000 kv. km. samo v Afriki 2,709.000 kv. km. Od teh kolonij je dobila Francija 483.000 kv. km (prej jih je imela že 10,200.000 kv. km), Anglija v Afriki je dobila nemških kolonij 1,900.000 kv. km (tako, da jih ima sedaj nad 10 milijonov kv. km), nekaj nemških kolonij je dobila tudi Belgija, ki je imela že prej v Afriki 2,400.000 kv. km kolonij.

Nemčija potrebuje kolonije za surovine in zaradi gospodarske obnove, to je, gospodarstva in trga. Ogromne afriške kolonije so sicer le deloma boljše, vendar računa Nemčija s tem, da jih obdela ter predvsem reflektira, da postane kolonialna sila v Afriki.

Pričakovati smemo, da postane vprašanje nemških kolonij takoj po rimski zahtevi aktualno. Ali se bo potem reševalo v Evropi v Berlinu ali kje drugje, je odvisno od mednarodnega položaja.

Eden o britski politiki

Navdaja ga lasti glede Španije s skrbjo.

Bivši angleški zunanji minister je, kakor poroča Reuter, govoril 12. t. m. v Kennylworthu. Izjavil je, da ne bi govoril o zunanjih politikah, čeprav je mnenja, da vsakočar, ki zasleduje zunanjo politiko, zaradi dogodkov navdaja skrb. To velja zlasti za današnji položaj v Španiji, na katerega misli vsak človek.

Težak čas, se nam zdi, je prišel, zato je dolžnost vsakega državljanca, da pomaga pri delu za državo, in ne moti tega dela.

Eden je ponovil besede canterburškega nadškofa, ki je rekel: »Upajmo najboljši, pripravljeni pa bodimo na najhujše!«

Društvo narodov zboruje

Veliki problemi — nobenih sklepov.

Včera, v ponedeljek popoldne se je sestalo Društvo narodov v Ženevi. — Seji predseduje švedski zunanji minister Sandler. Udeležbe se seje važni zunanji ministri. Med drugimi bodo na seji Bonnet, Halifax, Spaak, Munters in Del Vavo (v španskem vprašanju).

Na dnevnem redu sta zopet važni politični vprašanji špansko in kitajsko.

Na seji bo deloval poseben odsek, ki bo razpravljaj o vprašanju Gdanskega. V tem odboru so zastopniki Francije, Anglije in Švedske.

Ostale točke dnevnega reda se tičejo socialnih, upravnih in humanitarnih zadev Društva narodov.

Društvo narodov mora omejevati svoje poslovanje, ker ga zapuščajo razne države spricho taktike velesil, ...

Madžarski parlament proti fašistični diktaturi

Vlada v škripcih.

Minulo soboto je na zasedanju madžarskega parlamenta opozicija silno napadla vlado in zahtevala njen takojšnji odstop; očitala ji je, da hoče uvesti totalitaren režim na Madžarskem. Seja parlamenta je bila večkrat prekinjena in je končala brez vsakega rezultata.

Preko 694 milijard dinarjev za svetovno oborožitev

je bilo izdanih v letu 1938.

Vojaški priročnik Društva narodov objavlja, da so znašali proračuni vseh držav na svetu za oborožitev v letu 1938. 9.5 milijard zlatih dolarjev ali 604 milijarde francoskih frankov. V letu 1937. je bilo izdanih v te namene 8 milijard zlatih dolarjev.

»Ohranitev« miru torej vedno več stane. V ...

Sestanek izvoljenih poslancev drja Mačka za narodno skupščino se je vršil v nedeljo v Zagrebu. Popoldne pa se je vršila seja SDK.

Zelo resen položaj v Kataloniji

Republikanci v boju z nadmočnim nasprotnikom, ki razpolaga s tujimi četami, črnici in najmodernejšim orožjem.

Nacistična ofenziva v Kataloniji, ki se še ni ustavila, ampak je zadnje dni celo nevarno napredovala.

Začela je ofenziva ob reki Segre in njenem pritoku, v smeri proti vzhodu. Pretekli teden pa se je razvila vzdolž obale reke Ebra, v smeri proti severovzhodu.

Čete generala Franca, med katerimi se nahajajo štiri italijanske divizije, od teh dve motorizirani, in ogromno število rasno čistih črncev iz Maroka, so prešle preko Ebro, zasedle ob morju ležeče mesto Tortoso in severozapadno od tega mesta ležeče mesto Falset, potem pa so precej naglo napredovale

vzdolž morske obale proti Tarragoni in so sedaj izravnale fronto, ki sega od Mont Blancha, na planoti Urgel, do Tarragone (ob morju).

Načrt nacističnega poveljstva je, da nadaljuje ofenzivo ob morski obali proti Barceloni, kjer je teren razmeroma raven in je torej manj zaprek, ki bi lahko ovirale prodiranje. Naglo prodiranje ob morju bi utegnulo ogroziti republikance v hrbtu, ki se borijo na obronkih planote Urgel (vzhodno od reke Segre).

Boji so silno krvavi in izgube na obeh straneh strašne. Franco menda tvega poslednje sile, ker bi rad zasedel Katalonijo, tako da bi ostala samo še fronta o srednji in v južnem delu Španije.

Republikanska ofenziva

v Estramaduri začasno zastala.

Razbremenilna ofenziva republikancev v Estramaduri je napredovala najgloblje pri Penarroyi, kjer so republikanci zavzeli goro Cerromulva, ki dominira nad rudniki pri Penarroyi in leži samo šest kilometrov od kraja Penarroye in Fuenteovejuna. S tem so pričeli boji za Sierrro de Tejonera, čije padec bi moral zapečatiti usodo Penarroye, ki leži v kotlini. Padec Penarroye bi pomenil najtežji udarec za Franca, ker se tu nahajajo angleško-francoski rudniki, ki tvorijo glavni dotok denarnih sredstev, iz katerih črpa.

Vsled slabega vremena je bila pa ta ofenziva začasno ustavljena.

V Franciji spoznajo nevarnost.

Odkar je pričel zaplet med Italijo in Francijo, se je v Franciji javno mnenje v španskem vprašanju docela preusmerilo. Dočim so poprej samo socialisti in komunisti zagovarjali, da je treba pomagati Španiji, so sedaj pričeli tudi desničarski krogi spoznavati pravi pomen državljanske vojne v Španiji in kakor Agence Havas poroča, je francoska javnost soglasna v tem, da je pomoč republikanski Španiji nujna. Kajti samo ta Španija lahko garantira Franciji varnost na meji v Pirenejih. To spoznanje je dozorelo zelo pozno.

Obvestilo delavstvu

Vse interesente na socialnem zavarovanju in borzi dela obveščamo, da naše organizacije v teh ustanovah nimajo zastopstva in ne morejo imeti nobene odgovornosti zanje ali za posle v njih.

Za brezposelne v Zedinjenih državah

Ameriški kongres ne da za brezposelne toliko, kolikor hoče Roosevelt.

V parlamentu Zedinjenih držav je zahteval Roosevelt 875 milijonov dolarjev za pomoč brezposelnim. Parlament je tej zahtevi ugodil le deloma in je črtal 150 milijonov zahtevanega kredita. Kljub temu ostane še vedno lepa vsota 32,5 milijard dolarjev v te svrhe na razpolago. Iz tega vidimo, kako veliko važnost polagajo v Ameriki na zadovoljivo rešitev vprašanja brezposelnosti.

Angleška delavska stranka se je pričela pripravljati na volitve v spodnjo zbornico z velikimi shodi. Konservativna vlada utegne neandoma odrediti volitve, misleč, da se je javnosti prikupila s svojo mirovno politiko.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Zadnje vesti

General Miaja izjavlja, da republikanska vojska ne bo premagana. General Miaja je izjavil časnikiarjem, ki so ga vprašali za njegovo mnenje o dogodkih v Kataloniji, v zvezi z nacistično ofenzivo, da republikanska vojska ne bo premagana, ker se bori za pravično stvar, svobodo in neodvisnost španskega naroda. Uspehi francoscev v Kataloniji ne bodo odločili usode španske vojne.

V Tarragoni, katero so nacisti zavzeli, je ostalo še 10.000 ljudi, ki niso mogli pravočasno zbežati.

Demonstracije proti Chamberlainu so se vršile ob njegovem povratku iz Rima na Angleško.

Predsednik angleške delavske stranke Attlee je v nedeljo govoril na velikem shodu, na katerem je ostro napadel Chamberlainovo zunanjo politiko.

Postopanje proti prvemu predsedniku podkarpatske vlade Brodemu, ki je zaprt radi suma veleizdaje, je sklenila češkoslovaška vlada ustaviti in Brodega izpustiti.

Madžarski minister za zunanjo politiko Czsaky je prišel v Berlin.

V Rusijo so odpotovali češkoslovaški komunistični voditelji Krašna, Šmeral in Gottwald, kakor poročajo češkoslovaški listi.

Doma in po svetu

Pred sestankom parlamenta sta se vrnila iz inozemstva ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović in bivši notranji minister dr. Anton Korošec. V Beogradu se je vršila v soboto, dne 14. t. m. seja glavnega odbora JRZ, kateri sta prisostvovala tudi že oba prej imenovana gospoda. Podrobnejše poročilo o poteku te seje še ni bilo izdano.

Kdo je sprejel ministrskega predsednika dr. Stojadinovića v Ljubljani na kolodvoru, ko se je vračal iz St. Moritza? Na ljubljanski postaji je ministrskega predsednika pozdravil ban dr. Natlačen. Sprejema se je poleg drugih osebnosti udeležil tudi dr. Milan Korun, ki skupno z dr. Pucom izdaja časopis »Slovenska beseda«.

Italijanski minister znanjih del grof Ciano bo prišel v teku tega tedna na oficijelni obisk v Beograd. Obisku je treba pripisati večji pomen, ker se bo vršil neposredno po rimskem sestanku med Mussolinijem in predstavniki angleške vlade, ob kateri priliki je bilo govora tudi o ureditvi odnosov in vplivov v srednji in jugovzhodni Evropi.

Gospodarstveniki napovedujejo, da se bo naš izvoz v Nemčijo v letošnjem prvem četrtletju znatno zmanjšal, ker so zelo narastle naše terjatve za izvoženo blago v Nemčijo.

Zanimiv postopek zagrebške borze dela. — Zagrebška borza dela in mestna občina sta sklenili pogodbo, da se gradi savski nasip, da se omili nezaposlenost. Borza dela bo prispevala k stroškom din 200.000, občina pa din 70.000, tehnično osebje in orodje. Kakor je torej iz pogodbe razvidno, bo občina dobila savski nasip deloma na prispevkov, ki so jih vplačali delavci za borzo dela. Nasip spada v področje občine in bi ga morala občina graditi na svoje stroške, ker je tudi njej v korist. Prispevek borze dela je smatrati potemtakem za davščino, ki bi jo morali plačevati zagrebčani sploh, ne pa delavci poleg drugih občinskih davščin, ki jih že plačujejo.

Državno ugotovljena cena sladkorne pese. Minister financ je odločil, da sme državna tovarna sladkorja v Belju kupovati sladkorno peso po din 20 sto kilogramov. Sladkorna pesa za en kilogram sladkorja velja potemtakem tovarnarja pri kmetu približno din 1,50, če da sto kilogramov pese 13 kg sladkorja.

Velike blagovnice se ne smejo več ustanovljati. Ministrstvo trgovine in industrije je odredilo z razpisom z dne 23. decembra 1938, da banske uprave po 1. januarju 1939 ne smejo dajati dovolil za velike blagovne trgovine v krajih, ki štejejo nad 50.000 prebivalcev. Zabrane so tudi prodajalne ali filijale teh. V glavnem se tiče prepoved veleblagovnice Ta-ta.

Kopališka sezona v Sloveniji zaradi nestanovitnega vremena letos ni bila dobra. Dohodki iz tega naslova so bili vsaj za 15 milijonov dinarjev manjši.

104. zasedanje Društva narodov v Ženevi je pričelo v ponedeljek, dne 16. januarja t. l.

Francoski poslanci so se vrnili iz Barcelone. V republikansko Španijo je odšlo več poslancev raznih strank. Te dni so se vrnili iz Barcelone ter so poročali predsedniku vlade Daulieru in zunanjemu ministru Bonnetu o razmerah v Španiji.

Halifax bo obvestil francoskega zunanjega ministra Bonnetta v Ženevi o poteku razgovorov med Chamberlainom, Halifaxom in Mussolinijem v Rimu, kjer se sestane ob priliki zasedanja Društva narodov.

Manevri francoskega vojnega brodovja ob siriški obali prično dne 18. t. m.

20.000 ladjedelniških delavcev v Franciji je stopilo v stavko. Stavkujoči zahtevajo izboljšanje svojega položaja.

Francija ustanavlja izvozne organizacije. — Francija ustanovi 37 izvoznih organizacij, da pospeši zunanjo trgovino. Organizacije bodo imele posebne ugodnosti pri prometu in davčne olajšave.

Madžarska bo pristopila k protikomunističnemu paktu. Italija, Nemčija in Japonska so povabile madžarsko vlado, da se naj priključi protikomunističnemu paktu. Madžarski zunanji minister je odgovoril, da se bo Madžarska povabila odzvala.

Vesti o zbiranju italijanskih čet na meji francoske Somalije, kakor so poročali angleški listi, po informacijah »Havasa«, niso resnične.

Draginja v Nemčiji narašča. Nemški list »Wirtschaft und Statistik« poroča, da so cene življenjskim potrebščinam v Nemčiji v zadnjih dveh letih poskočile, čeprav nadzirajo cene stroge komisije. Tako je znašal indeks za poljedelske pridelke 1936 103,2 odst., konec novembra 1938 pa 106,7 odst. V istem času so poskočile tudi cene drugim neobhodnim potrebščinam za 3,8 odst. Rezani les se je podražil za 9,4 odst. Draginja živil rase, kakor poročajo češkoslovaški listi, ker primanjkuje nekaterih živil.

Pomirjenje v Palestini. Krvavi boji v Palestini med angleško armado in upornimi Arabci, ki se protivijo naseljevanju židov v tej prastari domovini Judov še niso zaključeni. Izgleda pa, da bo prišlo v doglednem času do pomirjenja in da bo Anglija uspeša s svojo taktiko. Med Arabci se je namreč pojavila močna opozicija proti revolucionarnemu pokretu sploh. Opozicijski Arabci dolže bivšega najvišjega predstavnika mohamedanske cerkve v Jeruzalemu, Emina Huseina, da je on kriv nesrečnih razpirtij in že skoro dve leti trajajočih krvavih pobojev.

»To je resnično žalostna slika miru.« Zedinjene države so pozvale poslanika v Londonu in Parizu, da poročata ožjemu odboru za vojne stvari poslanske zbornice in senata. Poslanika sta iskreno poročala o razmerah. Ob koncu poročil je vzkliknil eden poslancev: »To je resnično žalostna slika miru!« Misli si moremo, kako sta poslanika opisala razmere v Evropi.

V Zedinjenih državah je pritisnila huda zima. Veliki snežni meteži so po nekaterih krajih onemogočili vsak promet.

Znani dirigent Johann Strauss je minuli teden preminul na neki kliniki v Berlinu.

Silen mraz je zajel Sibirijo. Javljajo, da je dosegel ponekod 58 stopinj izpod ničle.

Veliki gozdni požari divjajo v pokrajini Viktoriji v Avstraliji. Požari so se razširili na ozemlju velikem kot Slovenija. Boje se, da bo več sto ljudi žrtev teh požarov, ker so cele naselbine obkoljene od ognjenih zubljev.

Za predsednika akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je bil imenovan s kraljevim ukazom vseučiliški profesor Rajko Nahtigal.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Kot vsak kapitan v tem predelu sveta, si je tudi on izbral svoj najljubši otok, čigar trgovina je bila takorekoč monopol v njegovih rokah in kamor se je nameraval umakniti na svoje stare dni. Prebivalci z Manukure so smatrali kapitana Nagleja za svojega človeka. Dvakrat letno; in to brezpogojno točno, je pripeljala njegova ladja v laguno, natovljena z moko, rižem, tobakom, konzervami, pisanim katunom, jeklenimi izdelki in celo kopico drugih predmetov za Tavisevo trgovino.

Zato pa je naložila svojih sto ton kopre, razsekanil kokosovih orehov, ki so stlačeni v balah bili vedno pripravljani zanj v zaklonišču poleg pristanišča. Kapitan je poznal slehernega človeka na otoku, ne izvemši otrok; vedel je, katera žena je v blagoslovljenem stanju; kateri otrok pojde skoro k birni; kateri ljudje so imeli sorodnike na drugih otokih in v kakšnem vrstnem sorodstvu so si bili med seboj. Vselej, kadar je odplul, je dobil s seboj neverjetno veliko naročil, ki jih je vse kar najbolje izvršil, pa naj si so bila še tako majhna in brez pomena, ne da bi pri tem iskal kakšnega dobička. Ako mu je vročila stara ženica vzorec kakšne določene vrste katuna, ji je priskrbel točno takega, kakršnega si je bila želela, in za dekleta je kupoval v Papeeti trakove točno take barve, kakršno so mu bile

predpisale. V zahvalo za svojo veliko uslužnost, ki jo je izkazoval prebivalcem na otoku, pa je mogel tudi Nagle dobiti od njih vse, karkoli je bil od njih zahteval.

Od vsega začetka je bilo določeno, da mora moštvo jadrnice obstojati iz prebivalcev Manukure. Kot vsi moštvo Nizkih otokov so bili tudi ti izvrstni pomorščaki, čim so se enkrat naučili rokovati z žrdjo in kompasom. Najbolji izmed vseh, ki so bili sprejeti kot mornarji na Katopujo, je bil Terangi; dečku je bilo šestnajst let, ko ga je vzel Nagle, par tednov pred izbruhom vojne, na krov.

Prebivalci Tuamotu otoka niso bili vpoklicani v vojno, toda v Terangijevih žilah se je pretakala kri bojov vajenih poglavarjev, in ko je nekoč obiskal Tahiti in tamkaj videl vežbanje čet ter njihov odhod v Evropo, je moral kapitan zastaviti ves svoj vpliv, da je preprečil, da se dečko ni prostovoljno javil. Dasi mlad, je bil krasne rasti in za svoja leta neverjetno močan. Prav lahko bi mu bil človek prisodil, da jih ima že osemnajst ali devetnajst. Bil je tip, kakršnega srečavamo tu in tam med ariki, pripadniki višje kaste Polinezijcev: ozkih ustnic in s potezami v obrazu, ki so spominjale na orla; pri tem pa prav tako neustrašen, kot zanesljiv in dobrušen. Nagle je bil poznal Terangijevo mater, ki so jo klicali Mama Rua, že dolga leta; bila je vdova, njeni otroci pa so živeli razkropljeni daleč na okoli po otokih, kakor je to rado na Tuamotih, kajti ljudje tod se varujejo, da bi se ženili med seboj. Mnogokrat je bil govoril s sloko, osivelo ženo, največkrat

o Terangijevi bodočnosti; da namerava vzeti dečka k sebi, ga izvežbati za spretnega pomorščaka in mu, kadar bi prišel čas, da se on, kapitan, umakne, prepustiti jadrnico. Dečko seveda ni vedel o vsem tem ničesar. Podal se je na morje, ko je bil jedva dovolj star za to, tako kot mnogi drugi, in seveda je smatral kot nekaj popolnoma naravnega, da je dobil kapitan del očetovega posetva, na katerem si je hotel pozneje enkrat zgraditi hišo ter v njej prebivati.

Leta vojne so potekala in samo dvakrat so prinesla nekoliko razburjenja v ta od sveta odrezani okoliš: prvič, ko sta križarki »Scharnhorst« in »Gneisenau« bombardirali Papeeto, in nato, ko se je na otočju raznesla vest o drznem križarjenju grofa Lucknerja, na »Seeadlerju«. Ako odštejemo ti dve epizodi, so ljudje na otokih vedeli o vojni prav toliko, kot pa, ako bi se bila vršila nekje na kakšnem drugem planetu. Razsekani kokosovi orehi so, kakor Vam znano, zelo dragocena surovina za pridobivanje glicerina in veliko povpraševanje po eksplozivnih sredstvih je povzročilo, da so na ta način ljudje dobro zaslužili. Vsekakor ni videl George Nagle nobenega razloga zato, zakaj naj bi on stal brezbržen ob strani, med tem ko se toliko drugih okorišča na račun borbe narodov.

Ko je vojna prenehala in so narodi pričeli na razvalinah, ki so jih bili ustvarili, znova graditi svet, je posedoval Nagle preceišen konto pri Indo-kitaški banki, in Terangi je med tem postal mat na Katopuji.

(Dalje prihodnjé)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Kakšne so danes razmere pri nas?

Obrat Agnes je danes trboveljska Sibirija. Na ta obrat se pošilja vse delavce in nočne čuvaje, ki so po desetih ali petnajstih letih svojega vestnega dela pri rudniku prišli v nemilost pri g. kontrolorju. Tako je bil poslan v Sibirijo nočni čuvaj z rudniške žage, ki je opravljal to delo odkar žaga obratuje. Prizadeletni nočni čuvaj je še povrh težki invalid, brez očesa in s popolnoma polabljen roko.

Delavstvo se silno zgraša nad postopanjem tega kontrolorja, ki je bil poprej kuhan in pečen v »Društvenem domu«, kakor marsikateri njemu slični.

Nikoli še ni tako cvetelo denuncianstvo v Trbovljah kot danes, kar gotovo ni v čast rudnika in bi bilo bolje, da se slabo postopanje z delavci odpravi, pa ne bo treba ne špijonov in denuncijansta.

ZAGORJE OB SAVI

Druga žrtev eksplozije v Kotredežu

O strašni nesreči, ki se je pripetila v ponedeljek, dne 9. t. m. v kotredeškem rovu vsled eksplozije metana, smo že poročali. Danes pa moramo žalostno poročiti še nadoknaditi, ker je hudo ožgani rudar Ivan Jere podlegel težkim poškodbam v ljubljanski bolnici. Tako se je sedaj po tridnevni strašni mukah pridružil svojem žrtvemu tovarišu Hribarju. Težka bol ježi na srcih zagorjanov, ki so spremili ti žrtvi dela v prerani grob. Globoko sklonjenih glav so šli za njunima krstama tudi tisti, ki ne vedo ne dneva ne ure, kdaj jih bo zadela ista usoda. Naj bo pokojnim zemlja lažja kot jim je bilo življenje, a njihovim težko prizadetim družinam naše sožalje!

KRANJ

Zopet neredno dostavljanje pošte. Naročniki našega lista iz okoliških vasi, ki spadajo v področje kranjske pošte, se zopet pritožujejo nad nerednim dostavljanjem lista. Apeliramo na pošto upravo, da te nerednosti čimprej odpravi. Apeliramo pa tudi na pismošojce, da smatrajo delavski časopis enak drugim časopisom, to je, da se ga dostavlja naročnikom tudi v redu in na dom.

Poskrbite za volilno pravico! Opozorjamo nad 21 let stare državljane, ki bivajo eno leto v občini, da v mesecu januarju poskrbijo, da se jih vpiše v volilni imenik, odnosno zahtevajo popravek, v kolikor ni vpis točen (sprememba stanovanja itd.). — Pri enajstodeseberskih volitvah smo imeli priliko ugotoviti, da veliko naših ljudi ni bilo vpisanih v volilnem imeniku. Naj se nikdo na zanaša, da ga bo občina po svojih uslužbencih vpisala v volilni imenik, čeprav bi bila to njena dolžnost, temveč naj vsak sam ali posredno, po zanesljivi osebi, to stori. V mesecu januarju je za vpis v volilni imenik tem lažje, ker ni treba nikakih legitimacij. — V letu 1939. se imajo po zakonu vršiti občinske volitve, zato naj vsak skrbi, da bo vpisan v volilni imenik. Torej se enkrat: Poskrbite za volilno pravico, zlasti, ker vas to nič ne stane!

»Gorenjčeva« pisava še vedno kot v času volitev. Med tem, ko vlada v političnem življenju na splošno tišina, »Gorenjec« še vedno na svojevrsten, njega »dostojen« način triumfiruje. V bivšem kandidatu Križnarju se kar naprej vidi nevarnega konkurenta, katerega je treba »zafrtati« pri ljudstvu. Zadnji čas tega, ker se ni izkazal gostoljubnega in radodarnega proti predzreznemu hinavcu, ki je zadnji dan pred volitvami letal z »Gorenjcem« v roki okoli stavbinskih delavcev ter potrjeval neresnice, ki so bile v njem pisane, po volitvah pa mu je prav po jezuitsko prišel voščiti za god. »Kar zavrelo je v meni, ko sem ga zagledal pred seboj, najbolj pa še radi tega, ker je govoril okrog, da mu nisem plačal, ko je pri meni par dni kosil, čeprav sem mu poteno plačal.« Tako mi je odgovoril Križnar, ko sem ga vprašal, kaj je na stvari resnice. Na vprašanje, ali se je kaj jezil nad »Gorenjcem«, mi pravi: »No, na tem je nekaj resnice, dočim je vse drugo, kar se piše o meni, sama laž.« Nato mi pravi Križnar, kakšen fanatik je dočim, ko sta debatirala o političnih vprašanjih, se je vedno odkril, kadar je imenoval svojega voditelja... — Take ljudi, ki na »nobel« način berajo in se kot postopajoč pečajo s politiko, smatrajo pri »Gorenjcu« za »delomrže« in z njimi niso nič kaj prijazni. V stolpcih »Gorenjca« pa je ta »delomrž«, ki v resnici res še ni imel nikdar volje do dela, našel prav topel in pristranski sprejem, samo, da je proti primerni nagradi stresel nekaj mastnih ocvirkov, ki so potrebni »Gorenjčevim« sotrudnikom, ker bi bili ti sicer ne vedeli kaj pisati. — Jasnno je, da Križnar ni obračunal z dotičnim radi tega, ker je njegov politični nasprotnik, temveč radi tega, ker je namenoma širil neresnice, povrh tega pa hotel igrati vlogo, ki je postelja človeka ni zmožen. Nasprotno so pristali »Gorenjca« mnenja, odnosno ne morajo razumeti, kako je mogoče, da imajo nekateri vidni izmed njih na stanovanju ljudi, ki niso njihovih prepričanj. To je krščanska ljubezen do bližnjega, ki je tako velika, da bi človeka sredi zime postavili na cesto. — Kar se tiče »Gorenjčeve« pisave, ki vzbuja spornost na volitve, bi gospodom priporočali, da bi se v lastnem interesu ravnali po besedah dunajskega nadškofa Imtizerja, ki jih je izrekel tik po februarski vstaji avstrijskih delavcev leta 1934. Treba je samo, da vzamejo v roke listega »Slovenca«, ki je te besede Imtizerja objavil.

TISKOVNI SKLAD

Črna: S. Žagar daroval din 12. Novo mesto: Moreti din 5. Iskrena hvala. Posnemajte!

LJUBLJANA

Podražitev mleka je treba preprečiti! Podražitev mleka ne zahtevajo kmetovalci, temveč mlekarne zadruge, ki bi rade povečale svoje dobičke tako na račun konzumentov, kakor v škodo kmetov. Mlekarsko društvo in zveza mlekarjskih zadrug sta to jasno povedali v objavi, ki sta jo poslali dnevnikom: »Med mlekarjskim društvom in zvezo mlekarjskih zadrug je bil dosežen sporazum, da se akcija za dvig mlečnih cen nadaljuje odnosno celo razširi, da bi se v doglednem času uredila vsa mlečna trgovina v Ljubljani... Akcijski odbor je ponovno sklenil pozvati vse proizvedente (to so prav za prav krave, naša opomba), ki dostavljajo mleko v Ljubljano konzumentom na dom, da vztrajajo pri določeni ceni 2.50 din za liter, a za prodajo mleka na drobno v mlekarinah je določil ceno 2.25 din za liter.« To se pravi, da bi se ustanovil nekak mlekarjski monopol, ki bi mu morali kmetje prav poceni izpod 1 din prodajati mleko, ki bi ga pa za konsumentom prodajal dalje ta kartel spočetka še pod 2.25 din, kasneje pa še dražje. Tako bi bila kmet kakor konzument popolnoma odvisna od mlekarjskega monopola. — Gospodje, ki hočejo podražitev mleka, so pridno na delu. Tako so pred dnevi vabili na poseben sestanek prodajalce mleka. Čudno je, da so ta vabila delili mlekaricam na mitnicah tudi mestni mitničarji! Dobavitelj mleka Ljubljancem je okrog tisoč, na ta sestanek jih je na prišlo samo 40, kljub vsemu vabiljenju. Pa tudi med njimi ni bilo soglasja. Kmetje vedo, da imajo delavske družine skromne zaslužke in da ne gre kar naprej dražiti mleko. Zato ga tudi cenje prodajajo konzumentom, kakor pa zahte-

va mlekarjsko društvo. Vse konsumente opozarjamo, naj ne pristanejo na podražitev mleka in naj ga rajši odklonijo, pa bodo ostale stare cene v veljavi. Če pa hoče mlekarjsko društvo in zveza mlekarj res pomagati kmetom, naj jim pa bolje plačuje mleko, kakor jim ga zdaj. Na noben način pa ne smejo biti oškodovane delavske družine in otroci.

Ali bomo dobili primeren kolodvor? V zadnjem času se je spet poživilo gibanje za zgraditev kolodvora, kakor je potreben današnjim prometnim razmeram. Inž. Leskovšek je izdal posebno publikacijo, v kateri navede tehtne argumente za nov kolodvor: sedaj stoječe kolodvorsko poslopje je bilo zgrajeno 1849. leta, ki je vozilo dnevno komaj po en par potniških in mešanih vlakov; a zdaj vozi dnevno 14 parov brzih in 40 parov potniških vlakov. Promet teh 108 vlakov na dan je stisnjen na pet kratkih tirov. Da se spet ne ovira cestnega prometa, bi bila potrebna tudi poglobitev. Vsa dela bi stala 33 milijonov din. Potreba te preureditve je na dlani. —

Nov mestni proračun so pripravili oddelki mestnega poglavarstva. V razpravo bo prišel, ko bo vse gotovo. Ta teden bo mestno poglavarstvo priredilo čajanko za časnike.

Gledališče ima za tekoči teden ta-le program: drama uprizori v sredo »Labodko«, v četrtek »Trideset sekund ljubezni«, v petek zaprto, v soboto bo prva uprizoritev »Upniki na plani!« V operi bodo peli v sredo »Frasquito«, v četrtek »Jolanto«, v petek popoldne ob treh »Borisa Godunova« (dijaška predstava z znižanimi cenami od 16 din navzdol), zvečer zaprto; v soboto bo opereta »Roxej«.

MARIBOR

Okoliške občine protestirajo proti priključitvi k mestu

V predmestni občini Košaki so privatniki pričeli z zbiranjem podpisov radi priključitve občine k mestu. Ko so nabrali dovolj podpisov in napravili tozadevno vlogo na bansko upravo, je košaška občina pričela s protiakcijo. Občinarji so bili drug za drugim pozvani v občinski urad, kjer so se morali izjaviti o tem ali so predmetno vlogo v resnici podpisali oz. ali hočejo priključitev k mestu ali pa samostojno občino. Na ta način se je občinski upravi posrečilo zbrati — kakor sama zatrjuje — okoli 70 do 80 odstotkov podpisov vseh občinarjev, za ohranitev samostojne občine.

Košaška občina je o tej akciji obvestila tudi vse ostale okoliške občine, ki so smatrale košaško občino za nekakšen uvod v splošen napad proti njihovi samostojnosti, pa so se odločile, da zopet enkrat skličejo skupno konferenco, ki naj sklepa o odvratitvi preteče nevarnosti ter povdari solidarnost z v njihovi samostojnosti ogroženimi košakarji.

Na konferenci, katere so se udeležili vsi okoliški župani, so govorili zelo odločno na naslov sedanjice mestne uprave, kateri so očitali, da je okoliškim občinam mnogo bolj nenaklonjena, kot pa je bila poprejšnja, ki ni gojila takih aspiracij kot sedanja. Udeležencem konference tudi ni bilo prav, da se podžupan mestne občine in narodni poslanec g. Žebot ni odzval vabilu, ampak je poslal konferenci pismeno sporočilo, da ne more priti, ker da je službeno zadržan. Ker so župani sami ožji somišljeniki gospoda Žebota, so sklenili, da se bodo o tem z njim pomenili na ožjem sestanku.

Sklenjena resolucija, ki je bila objavljena, pa je nekoliko v opreki z namenom konference. Pred vsem oni del resolucije, ki govori o potrebi gospodarsko močnih občin na naši severni meji. Menda ga ni, ki bi trdil, da so naše okoliške občine gospodarsko močne. Nadalje se resolucija obrača proti upokojencem v teh občinah, ki so po mnenju vodilnih mož gonilna sila pri vseh podvigih za priključitev okolice k mestu. Da se ta stremeljenja zavro, predlagajo župani, da se naj prevedejo vsi okoliški kraji v drugi druginjski razred. S tem upajo, da bodo odpadle vse nadaljnje akcije upokojencev, ki tešijo k mestu, kjer bi lahko dobivali doklade drugega druginjskega razreda. Ob koncu priznava resolucija, da v bodočnosti enkrat lahko nastopi trenutek, ko se priključitvi ne bo dalo več izbeči. Za ta slučaj predlaga, da se naj priključijo občine v celoti in ne samo posamezni deli, kot se je to hotelo in s strani mestne občine nameravalo v slučaju košaške občine, od katere se je imelo namen odtrgati samo njen bogati del.

Posetite delavsko predstavo v gledališču

V soboto, dne 21. januarja ob 8. uri zvečer: V spomin smrti pokojnega Ivana Cankarja bodo igrali veliko odsko delo pokojnika »Kralj na Betajnovi«. Prireditelj organizira »Vzajemnost«.

Pridimo in oddolžimo se spominu pisatelja, ki je svoje življenje izpolnil z bojem za trpčo, preganjane in razžaljene. Vstopnice po din 2.50 do 10 din v tajništvo Strokovne komisije in v upravi »Delavske Politike«.

Beda v nekdanjem cvetočem rudarskem naselju na Laškem

Okdar je prenehal obratovati premogovnik na Lešah pri Prevaljah in so rudarji, združeni v Rudarski zajednici pobrali iz zemlje tudi poslednje ostanke prvostanske premoga, se je naselila v tem nekdanjem cvetočem rudarskem naselju beda. Resnična beda in glad. Na Lešah so ostali izčrpani rudarji, starci in mladina brez bodočnosti, žene in otroci, ki s svojimi očeti vred stradajo. Ko je zemlja dala zadnje, kar je imela preostanek nekdanjega velikega bogastva v svojem naročju, mnogi niso mogli tega prav verjeti. Nazadnje so se morali spoprijazniti s trpko mislijo, da bodo morali v svet, s trebuhom za kruhom. Kolikor jih je bilo, ki so lahko otreli prah s svojih čevljev in se podali križem svet, so odšli.

Vsi pa niso mogli od tod in ne morejo. V rudnikih rabijo in hočejo dandanes močne, mlade ljudi; na Lešah je takih malo ali nič. Vsem tem je pot v njihov poklic zaprta. Da bi se podali v svet kot težaki, jim ni mogoče. Ali naj prepuste družine svoji usodi? Da bi težaško delo neslo toliko, da bi človek živel sam in pošiljal družini, ni misliti.

Preskrba leških rudarjev postaja problem.

Koncem novembra lanskega leta je izgledalo, da so poklicani vendarle uvideli, da tako stanje v obmejnem okraju ni v čast, niti ne sicer zdravo. »Slovenec« je priobčil gniliv članek in takoj na to je pričelo delo na prelaganju klanca na cesti v St. Danijel. Pri tem delu je našlo zaposlitev 22 rudarjev, samih zaslužka potrebnih mož. Toda delo je za večino izmed njih trajalo samo do 17. decembra. Potem dela za nje ni bilo več. Zato pa so jim gotovi ljudje rekli, da naj se obrnejo na dr. Mačka, Eržena, Topolovca, Korena itd. Kakor da bi imeli pravico do dela, za katerega daje sredstva vse delavstvo, samo gotovi ljudje. Tisti, ki se je tako norčeval iz ubogih leških rudarjev, zaslužki grajo, ne samo grajo, ampak tudi, da bi se ga poklicalo na odgovornost.

Leški rudarji — najbolj potrebna je enajstotnica njih, od katerih ima vsak ženo in po tri

do pet nepreskrbljenih otrok — morajo gledati, kako so sedaj zaposleni drugi, ki imajo doma lasten krov, kravje repe v hlevu, dočim oni nimajo niti kože, da bi jo podojili za lačne otroke.

Konzum, ki je last delavstva v Mežiški dolini, je v tej krizi, odkar je umiral premogovnik, storil dovolj za te reveže, kolikor je pač mogel. Cel kup družin je rešil iz razpadlih bajt v lepe, temeljito popravljene hiše, v katerih imajo sedaj reveži vsaj celo streho nad glavo in higijenično stanovanje za najemnino, ki sploh ni najemnina, ampak v najboljšem slučaju skromna priznalnina.

Da bi se vsi izkazali toliko, kolikor se je delavska solidarnost organizirana v konzumu za Mežiško dolino!

Guštanjski jeklarji so sklenili, da bodo uvedli zbirko za laške rudarje. Naj bi ta vzgled posnemali delavci tudi po drugod in prispevali po svoji moči, da bi revnim rudarjem in njihovim rodbinam pomagali vsaj čez zimo.

Poklicanim velja to kot opomin, da je treba poskrbeti za brezposelne in gladne rudarje na Lešah, ker to ni samo človeško, ampak je v najnem interesu naše obmejne državne politike.

Razen tega pa prehodna pomoč ni vse.

V Prevaljah oz. na Lešah naj bi se omogočila ne samo zasilna dela, ampak stalno delo s tem, da bi se dopustilo naseliti to ali ono vrsto industrije, vsaj v malem obsegu. Nek družba je hotela napraviti v Prevaljah majhno tkalnico, v kateri bi bilo zaposlenih okrog 60 ljudi. Z zgradbo tkalnice bi bilo bedi na Lešah in v Prevaljah že precej odpomagano. Spričo položaja, v katerem živi prebivalstvo v teh krajih, morajo odpasti vsi oziri in vsi pomisleki o tem ali naj se naseli industrija v obmejnem pasu ali ne.

Zadeve prevaljskega obmejnega okraja je treba vzeti resno v pretres, to nam veleva navadna državljanska dolžnost, ako smo že sicer za človekoljubje otopeli.

Sepetalska propaganda. V Mariboru in v vseh obmejnih krajih se v zadnjem času vrši izborna organizirana »Sepetalska propaganda«, ki prav gotovo ne bo ostala brez posledic. Na uho si pripovedujejo, kako bo v kratkem prišel nekdo, ki bo vse te obmejne kraje odrešil, določen je že tudi dan, ko se bodo vršile ogromne demonstracije v nekem mestu tam preko za priključitev. Te govorice postajajo dnevni pogovor, ne vidimo pa nobenih protukrepov. Ne mislimo, da je mogoče to preprečiti samo s kaznimi, ki bi sicer tudi lahko znatno zavrlje in onemogočile take vrste propagando. Nujno potrebno bi seveda bilo nekaj žrtvovati za gospodarski procvit obmejnih krajev. Z javnimi deli bi se omogočila zaposlitev brezposelnih delavcev, konzum bi narasčal, z njim pa tudi zadovoljstvo. Predvsem pa bi bilo treba znatno podpreti vsa društva, ki vršijo kulturno delo med preostim ljudstvom. Pozno je že, toda še ne prepozno, da se odpravijo napake, ki služijo nasprotnikom za njihovo propagando. Ali se tega poklicani v polni meri zavedajo?

V Mariboru so dobri konzumenti tobaka. V minulem letu so Mariborčani pokadili za 26 milijonov din tobaka. Največ je bilo prodanih cigaret »Drava«, ki so najcenejše, najmanj pa je bilo kupljenih dragih cigaret »Karadjordje«. Mariborski trafikanti so minulo leto prodali mnogo več tobaka, kakor pa leta 1937.

Knjige »Cankarjeve družbe« se dobijo v upravi našega lista. Ker je na zalogi le malo izvodov, opozarjamo vse sodruge in sodružice, da si jih nemudoma nabavijo.

Slinavka se je zopet pojavila v Mariboru.

POBREŽJE PRI MARIBORU

I. Del. kolesarsko društvo, podr. Pobrežje vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil dne 22. januarja 1939 s pričetkom ob 9. uri dopoldne v gostilni Kren (Klemenšak) Pobrežje. — Družnost.

CELJE

Izobrazba napreduje. Na zadnjem predavateljskem popoldnevu Krajevnega Medstrokovnega Odbora sta nabrala ss. Tratinč in dr. Reisman 15 novih naročnikov »Delavske Politike«, ki se v Celju radi njene zanimive in podučne vsebine med delavstvom hvalevredno širi. Je pa še seveda mnogo delavcev brez delavskega časopisa in bo naloga zvestih naših čitateljev, da pridobijo še tudi te zamudnike v krog naših zvestih naročnikov in plačnikov.

PTUJ

Za delavsko zaščito. Ptujška podružnica »Vzajemnosti« priredi v nedeljo, dne 22. januarja ob pol 10. uri dopoldne v društvenih prostorih, Panonska ulica 5 dve predavanji o delavski zaščiti. Govorila bosta o današnjih najaktualnejših vprašanjih delavske zaščite ss. dr. Avg. Reisman in urednik Adolf Jelen iz Maribora. Vabljeni so vsi delavci brez razlike, moški in ženske, da se bodo vedeli ravnati v svoji borbi za uveljavljanje delavskih zaščitnih zakonov.

SEVNICA OB SAVI

Pod novim mostom se že ruši. Potniki vlakov majoje z glavami, ko se pripeljejo pred postajo Sevnice, kjer vlak običajno pred novim nadvozom obstoji, ko čaka zamudnika iz Mokronoga. Pod novim mostom je namreč videti, kako se je že sedaj iz skal zidana stena vzbočila in je le še vprašanje dni, kdaj se bodo skale zrušile proti progi. —

Iz češkoslovaške

Privilegiran položaj Nemcev v Pragi. Izgledalo je, da bodo po jesenskih dogodkih Nemci zgubili v Pragi popolnoma ves svoj pomen, ker so bili sudetski Nemci priključeni rajhu. Nihče ni mislil, da bodo ostale v Pragi še sploh kake nemške šole, najmanj pa univerze. Praški magistrat je celo odredil, da morajo po ulicah izginiti vsi napisi v tujih jezikih. Toda izgleda, da imajo Nemci s Prago še prav posebne namene za bodočnost. Čeprav so otvorili v Reichenbergu posajmo vseučilišče za sudetske Nemce, so napotili nemške visokošolce v sudetskih krajih, da kot inozemci Češkoslovaške nadaljujejo svoj študij v Pragi in češka vlada je morala pretekl teden na novo otvoriti nemške univerze, na katerih se je vpisalo že okrog 2500 dijakov in računajo, da bo vseh okrog 3000. Vsi dijaki nemške univerze morajo biti člani nacionalnosocialistične stranke, ne smejo stanovati pri židih in lahko dobivajo iz Nemčije po 100 mark mesečno, t. j. približno okrog 1500 din. Med profesorji ni več nobenega žida, čeprav jih je bilo tam poprej okrog 20. Nadalje imajo Nemci še v Brnu svojo tehniko s 400 poslušalci. »Nova Doba« v Plznu pripominja k temu, da imajo Nemci v ČSR, kjer jih je še okrog 350.000, kar tri visoke šole, univerzo in tehniko v Pragi in tehniko v Brnu, ki bodo vse organizirane po rajhovskem vzorcu.

Število prebivalcev nove češkoslovaške republike. Po statističnih podatkih ima nova Češkoslovaška 9.680.068 prebivalcev. Po prebivalstvu je za dobro tretjino manjša kakor je bila pred operacijo.

Iščemo potnika ali potnico

za prodajanje pisarniškega materiala
Copič. Maribor, Vrbanova 12

Kotiček sodružic

Težko vzgojivi otroci.

Edina dota, ki jo delavski starši lahko dajo svojemu otroku, je dobra in skrbna vzgoja, ki ga bo usposobila za uspešni življenjski boj. — Zato ni čuda, če se zlasti delavski razred za vzgojno vprašanja posebno zanima, če skuša pripraviti vsaj otroke za lepšo bodočnost. Če je pa za vsako roko delstvo treba uka in vežbe, je toliko bolj potrebna priprava za vzgojni poklic, za izvrševanje najvažnejše človeške dolžnosti. Vedno ne pove staršem zdrava pamet, katero pot naj uberejo pri vzgoji, vse manj je zgrešenih poti, ako vprašajo starši za svet dobro vzgojno knjigo. Zato opozarjamo delavske starše na knjigo Milice Stupanove »Težko vzgojivi otroci«, za katero je današnji številki priložen prospekt. Da bo pa omogočena nabava te knjige vsakomur, jo dobe naročniki »Delavske Politike« za polovično ceno, tako da jih stane knjiga s poštnino vred 17 din. Na naročilnici pa morajo spodaj napisati, da so naročniki našega lista.

Knaus-Oginova metoda.

Dva zdravnika, Japonec Ogino in Nemec Knaus sta pred nekaj leti neodvisno drug od drugega dognala in dokazala, da tudi spolno zrela žena ne more ob vsakem času zanositi, ampak da se tudi pri njej menjavajo rodovitne in nerodovitne dobe, ki se lahko natanko določijo. Izgleda, da so to dejstvo dobro poznali že v starem veku. Že v Mojzesovih zakonih najdemo to dognanje upoštevano. Židje imajo namreč natančno določen oni čas, ko se smeta oba zakonca spolno združiti in dovoljeni čas pade ravno v dobo, ko je po Knaus-Oginovem odkritju žena plodna. Židom je šlo samo za to, da se čim bolj razmnože, odtod te določbe v Mojzesovih zakonih. To važno dejstvo, da ni žena v vsakem času plodna, so potem pozabili in ga je moral naš čas spet na novo odkriti. To epohalno odkritje omogoča pravilno regulacijo porodov in prepreči škodljive in nevarne splave. S tem odkritjem je človeku dana možnost, da dobi potomstvo takrat, ko mu je najbolj dobrodošlo, ko so premoženjske razmere že vsaj nekoliko urejene, pa tudi, ko sta oba zakonca na višku svojega zdravja in svojih telesnih moči, ko sta poprej odstranila vse ono, kar bi lahko škodilo otroku, torej posledice alkohola, spolnih in drugih bolezni itd. Zato opozarjamo na brošuro Milice Stupanove »Knaus-Oginova metoda«. Tudi to knjižico dobe naročniki »Delavske Politike« za polovično ceno, in sicer tako, da dobe za 12 din dva izvoda; torej si lahko naročita dva skupaj. Kdor pa naroči knjigo »Težko vzgojivi otroci« in brošuro »Knaus-Oginova metoda«, dobi oboje skupaj s poštnino vred za 20 din. Na naročilnici pa ne pozabiti napisati, da ste naročnik »Delavske Politike«.

Pustni krofi.

Testo za pustne krofe napravimo iz moke, potrebnega mleka, svežega surovega masla ali dobre svinjske masti, sladkorja, rumenjaka, kvasa, alkohola in soli. V kakšnem razmerju vse to zmeša, je stvar gospodinje in njenega premoženjskega stanja. Čim več vzame rumenjaka, tem boljši bodo krofi. Celih jajc pa ne smemo dodajati, beljake porabimo raje za kaj drugega. V testo za krofe ni dobro dati preveč sladkorja, ker postanejo sicer krofi pretežki. Tudi masla oziroma masti ne damo preveč v testo; čim več imamo rumenjaka, tem manj damo masti. Neobhodno potrebno pa je, da dodamo alkohol, kajti testo, v katerem je alkohol, rabi mnogo manj masti. Med cvrenjem se namreč alkohol v testu spremeni v paro, ki hoče uhajati, s tem pa obenem dviga testo, ki se potem na površini hitro strdi v skorjo. Zato so krofi brez alkohola vedno težki in z mastjo prepojeni. Najboljši je rum, če pa tega ni, pa slivovka ali brinjevec ravno tako velja. Pri krofih je važno še to, da jih delamo v zelo topli kuhinji in da so tudi vsi dodatki primerno segreti. — Naše navodilo za krofe je tako: 3/4 kg fine moke presej, dodaj 10 dkg surovega masla, 15 dkg sladkorja, žličko soli, 5–6 rumenjakov in vzhajano drožje, ki si ga pripravila iz 3–4 dkg kvasa, žlice moke, žlice sladkorja in žlice mleka. Dodaj še pol kozarca dobrega ruma in vtepi s potrebno množino mlačnega mleka v testo, ki ga moraš zelo dobro prenesti, vsaj tako dolgo, da se testo loči od kuhinjske, kajti drugače so krofi težki in se potem potopijo v mast. Nato damo testo vzhajati na toplem prostoru. Ni pa potrebno, da prvič predolgo vzhaja; če se nam mudi, zadostuje, če vsaj pol ure počiva. Testo potem na segreti deski, ki jo dobro z moko potresemo, 1 cm debelo razvaljamo in izrežemo večje kroge. Na sredo vsakega damo nekoliko segrete marmelade, pokrijemo z drugim krogom brez marmelade, pritismo ob straneh s prsti tako, da se oba kroga dobro sprime, nato pa še enkrat izrežemo z manjšim krogom. Potem položimo drugega za drugim na pogreto desko, ki jo precej na debelo potresemo z moko. Pogrnemo s prtičem in postavimo krofe na toplo, da vzhajajo. Važno je, če zadeneemo pravilno, kdaj so krofi dovolj vzhajali. Najbolje je, če vržemo enega za poskušnjo v mast. Če plava lepo na masti, tako da ostane potem, ko ga obrnemo in ocvremo še z druge strani, na sredi bel pasek, je prav vzhajan. Če je premalo vzhajan, se potopi preglbokoko v mast in ne dobi belega paska. Če je pa preveč vzhajan, se nam od sebe obrača in tudi ne dobi belega paska. Važno je tudi, da je mast primerno vroča. Najbolje je, če jo preizkusimo in sicer na ta način, da vržemo v njo kosček testa. Če splava testo takoj na vrh in se začne cvreti, je mast pravilno vroča, če se pa testo potopi, je treba mast bolj razbeliti. Paziti pa moramo tudi, da je preveč ne sežreemo. Če postane prevroč, jo ohladimo s kosčkom mrzle masti. Za velike krofe, ki imajo 6–7 cm v premeru, mora biti v kozici masti samo 3 cm visoko, za manjše pa samo 2 cm. — Na toplem imejmo pripravljene samo tiste krofe, ki pridejo takoj na vrsto, ostali

pa naj bodo na strani, da ne bodo prehitro vzhajali. Na mast polagamo krofe z vzhajano, torej z zgornjo stranjo. Najlepše jih cvremo v veliki, prostorni kozici, da so dovolj vsaksebi, da niso drug drugemu napoti in da lepo narastejo. Cvremo jih počasi, da se dobro prepečejo, najboljša na premožu; na drvih se ne cvrejo tako lepo. Cvremo jih najprej pokrite; ko narastejo in spodaj zarumenijo, jih obrnemo in cvremo še drugo stran, a sedaj nepokrito. Iz kozice jih pobremo previdno, da jih ne pomakamo in zložimo na krožnik. Dokler so še topli, jih ne smemo polagati drugega vrh drugega, ker sicer upadejo. Še tople potresemo s sladkorjem.

Širite naš list!

Iščemo potnike

Iščemo poštene in agilne potnike, ki bi se hoteli posvetiti akviziciji zavarovanj. Oglasiti se osebno ali pa pisмено na

„KARITAS“
podružnica, Maribor
Orožnova ulica 6

DELAVNEM SVETU

močne in po ceni

79

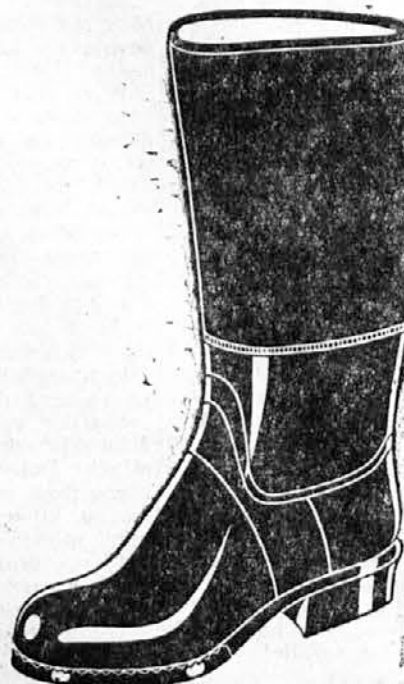

4767—68802

Čevlji za delavca in kmeta, iz čvrstega mastnega kravjega usnja, z neuničljivim podplatom iz gumija, za štrapac. Široke oblike, da se v njih lahko in udobno hodi.

Poprej 129.—

Sedaj 99

90907—699

Močni gumijasti čevlji z neuničljivimi podplati, zgornji deli iz močnega sukna s toplim vložkom. Železničarjem, gozdarjem, nočnim čuvajem in ostalim, ki so prisiljeni delati v snegu in brozgi bo toplo samo v tej obutvi. Prodajamo jih po znižani ceni din 99.—

4767—67711

Udobni čevlji za vsak štrapac, široke oblike, izdelani iz mastnega kravjega usnja, z močnim usnjatim podplatom, stanejo din 129.—

Flata

Delavski pravni svetovalec

Popuščene obresti (Hrastnik)

Vprašanje: Neki trgovki sem ostal dolžan večji znesek in je njen odvetnik sedaj poleg glavnice vložil proti meni tudi obresti. Trgovka je naknadno izjavila, da obresti od mene ne zahteva. Ali jih moram plačati, ko sem obsojen tudi na plačilo obresti?

Odgovor: Če Vam je trgovka, potem, ko ste že bili obsojeni, obresti popustila, Vam jih ni treba plačati.

Dolg rudarja (Mežica)

Vprašanje: Ostal sem na dolgu pri svojem bivšem hišnem gospodarju najemninu v letih 1934 in 1935. Decembra 1938 me je tiral za ta dolg in mi grozil s tožbo in ruhezem. Po poklicu sem rudar. Ali je moj dolg že zastaran in ali je moja mezda sploh rubljiva?

Odgovor: Če niste dolga na najemninu v

zadnjih treh letih nikoli priznali, je dolg zastaran. V morebitni pravdi ugovarjajte zastaranje in bo gospodarjeva tožba zavrnjena. Kot rudarju se Vam po sedanjih judikaturi Stola sedmoričje mezda ne more rubiti, pač pa se Vam lahko zarubijo premičnine, ki Vam niso nujno potrebne.

Dogovor z mojstrom (Žerjav)

Vprašanje: Dal sem sina k mizarškemu mojstru na poskušnjo za dva meseca. Mizarški mojster je obljubil, da bo dal ta čas mojemu sinu kosilo brezplačno. Sedaj pa si zaračunava vsako kosilo po din 5 in mi grozi s tožbo.

Odgovor: Obljuba glede brezplačnega kosila nasprotnika veže in je njegova sedanja zahteva neupravičena. Če Vas bo tožil, se sklicujte na dogovor in ponudite priče, ki so ta dogovor slišale.

Zahvala

Ob priliki prerane izgube naše dobre žene, mame in stare mame

Rozman F. Albine

smo bili deležni toliko izrazov sočutja, da nam je dolžnost zahvaliti se vsem, ki so nas tolažili v teh težkih trenutkih.

Zlasti se zahvaljujemo mestnemu fiziku g. dr. Brumen Francetu za njegovo požrtvovalnost s katero je lajšal trpljenje naše pokojnice, pevskega društva »Železničar« za žalostinke, vsem darovalcem vencev in cvetja ter končno vsem, ki so jo v tako odličnem številu spremili na njeni zadnji poti.

Ptuj, dne 14. januarja 1939.

Fani in Janko Šegula

Rozman Franc